

1997 YILI ÖĞRETMEN ATAMALARININ SORUNLARI

RIDVAN KETE

Buca Eğitim Fakültesi
Biyoloji Eğitimi Bölümü Buca- İZMİR

Özet:

Günümüzde YÖK, Dünya Bankası ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın birlikte yürüttüğü öğretmen yetiştirme projesi ile Eğitim Fakültelerinin yeniden yapılanması tamamlanmak üzeredir. Buna karşılık öğretmen atamalarında Eğitim Fakültesi çıkışlı olmayan çok sayıda öğretmen ataması yapılmaktadır.

Mesleki eğitimi almamış olan bu öğretmenliğe atanan kişiler, öğretmenlikte pek çok sorunu ortaya çıkarmakta ve eğitim sürecinde bir çok güçlükler görülmektedir. Bu çalışmayla sorunları birlikte tespit etmeye çalışarak, çağdaş eğitime katkısı olabilecek öneriler oluşturmaya çalıştık.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Eğitim, Meslek.

Abstract:

In these days, the teacher training project and the restructuring at faculties of education which are carried out with the co-operation of YÖK, World Bank and M.E.B. are about to be completed. In spite of this, lots of teachers, who are not graduates of faculties of education are being appointed. Those who have been appointed as a teachers and infact who have not been professionally trained, cause lots of problems and in the process of education, lots of difficulties appear.

In this study, trying to find out the problems we have tried to produce proposals that can contribute to contemporary education.

Key Words: Teacher, Education, Profession.

1. Giriş:

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal ATATÜRK, Sakarya Savaşı'ndan önce Ankara'da toplanan Maarif Kongresi'nde (15 Temmuz 1337-1921) konuşmasında eğitim konusuna ne kadar önem verdiği göstererek, bir Maarif Politikası oluşturulmasının önemi üzerinde duruyordu. Cumhuriyetin kuruluşu ile birlikte 1924'teki II. Heyeti İlmîye'de alınan kararlar bu konudaki temelleri oluşturmaktaydı. Daha sonra Atatürk'ün "Muallimler Yeni Nesil Sizin Eseriniz Olacaktır. Cumhuriyeti biz kurduk, onu ilan edecek olan sizlersiniz." sözü ile öğretmene verdiği önemi açıkça ortaya koymaktaydı. Bunu üzerine öğretmen yetiştirme ile ilgili muallim mektepleri açılmış ve zamanla geliştirilmiştir (1, 2, 3).

O günlerden 70 yıl sonrasının, 1997 yaz döneminde atanan öğretmenleri incelediğimizde, öğretmenlik eğitimi almadan çeşitli fakültelerden mezun olmuş

binlerce kişi öğretmenliğe atanırken, binlerce eğitim fakültesi yeni mezun öğretmen adayının ataması yapılamıyordu. Bunun nasıl bir eğitim politikası olduğunu bir eğitimci olarak anlamak mümkün değildir.

Rahatsız edici bu durumu incelemek üzere araştırırken İzmir-Karşıyaka ilçesinde staj yapmakta olan öğretmen adayları ile karşılaştım. Konuşmalarından bunların büyük çoğunluğunun yaş, meslek, öğretmenliğe karşı görüşleri dikkati çekecek nitelikteydi. Öğretmenliği sevdiklerini söylerken üniversiteye girişte düşünmediklerini, şimdi iş bulamama, vardiyeli işler olması gibi bir çok konudan söz ediyorlardı. Bu dikkati çekici davranışlar karşısında, bu adayların niçin öğretmen olduklarını ve Milli Eğitim'e nasıl bir katkı oluşturabileceklerini ortaya koyabilmek için bu 250 öğretmen üzerinde, bu atamalarda çarpıklıkları ortaya çıkaracak nitelikte bir anket çalışmasını uyguladık.

2. Materyal - Metod:

1997 yılı yaz döneminde ilk defa öğretmenliğe atanan ve halen öğretmenlik yapmakta oldukları, ilköğretim okullarından haftanın iki günü staja gelen öğretmenler üzerinde çeşitli sorunları ortaya koymak ve bunların çözümlenmesi için öneriler oluşturabilmek için Ek 1'de görülen anketi hazırlayarak, uyguladık.

Anket sonuçlarını incelerken; mezun oldukları fakülteleri göz önüne alarak bir gruplandırma yapma gereği ortaya çıktı.

Bu grupların verdiği cevaplar, kendi içlerinde değerlendirilerek yüzdeleri hesaplandı. Ayrıca grupların birbirleriyle karşılaştırılmaları yapıldı. İlgili araştırmalar Ek 2'deki grafiklerde gösterilmiştir.

3. Bulgular:

Anket sonuçlarının değerlendirilmesinde öğretmenlik mesleğine yeni başlayan 212 kişiden ancak %17'si (36 kişi) öğretmen yetiştiren Eğitim Fakültesi çıkışlı, buna karşılık %32 (68 kişi) Ziraat, Kimya, Gıda, İnşaat, Çevre, Tekstil, %25 (53 kişi) İktisat, İşletme, Maliye, %21 (46 kişi) Fen-Edebiyat, %4 (9 kişi) Güzel Sanatlar olarak toplam %64 gibi

oldukça yüksek bir oranda farklı mesleklerleait fakülte mezunlarından oluştukları görülmektedir (Graf: 1).

Bu öğretmenlerin fakültelerinden mezun oldukları yıllar incelendiği zaman öğretmen yetiştiren bir fakülte mezunu olanların %64 yeni mezun (96/97 Öğretim Yılı) olmasına karşılık, diğer fakülte mezunlarının %49'unun 1990 yılı öncesi fakültelerinden mezun oldukları görülmektedir (Graf: 2).

Öğretmenlerin %96'sı (203 kişi) bayan olması ve %95 (201 kişi) evli olmaları ve %64'ünün (135 kişi) çocuk sahibi oldukları görülmüştür. Öğretmenliğe yeni başlayan stajyerlerin yaş durumları incelendiği zaman, Eğitim Fakültesi mezunlarının %61 (36 kişide 22 kişi) 25 yaşından küçük olmasına karşılık, diğerlerinden %56 (176 kişiden 99 kişi) 31 yaşının üzerinde ancak %12 (21 kişi) 25 yaşının altında olduğu görülmektedir (Graf: 3). 36 kişiden oluşan öğretmen yetiştiren kurum mezunu ilk defa bir işe atılırken, 176 kişilik farklı bölüm mezunu meslek sahiplerinin %30 (53 kişi) 2 yıla kadar, %21 (37 kişi) 3-5 yıl, %20 (36 kişi) 6-10 yıl, %6 (10 kişi) 10 yıldan fazla sigortalı olarak sosyal hizmetlerden yararlanmış ancak %23 (40 kişi) bugüne kadar hiç bir işte çalışmamıştır (Graf: 4).

Öğretmenliği niçin tercih ettiklerini araştırdığımız zaman, elde edilen verilere göre; %83 (175 kişi) sevdiği için demesine karşılık, daha samimi cevap veren %13 (27 kişi) rahat bir meslek olduğunu, %4 (10 kişi) ise boş zamanı bol olduğundan, kendi evi ve çocuğu ile daha rahat meşgul olabileceğini samimi olarak söyleyebilmektedir. Öğretmenliği sevdiğini söyleyen kişilerin yer aldığı 176 kişinin %3'ü (6 kişi) üniversite sınavına girdiği zaman, öğretmen yetiştiren fakültelerin giriş puanının yüksek olduğunu belirtirken, 170 kişi (%96.5) üniversite giriş sınavında öğretmenliği düşünmediklerini söylemektedir (Graf: 5).

Bu stajyer öğretmenlerin atama durumları ile ilgili veriler incelendiği zaman %94 (199 kişi) eş durumundan İzmir'e tayin olurken, %6 (13 kişi) sağlık nedenleri ile İzmir'e atanmışlardır (Graf: 6-1). Bunların %46 (97 kişi) Karşıyaka ve İzmir merkezde görev yapmakta, %54 (115 kişi) çevre ilçelerde görev yapmaktadır (Gaf: 6-2).

Stajyer öğretmenlerimizin, stajyerliklerini tamamladıktan sonra yöneticilik görevi verilirse; kabul eder misiniz sorusuna ancak %29.7 (63 kişi) evet demesine karşılık, %70 (149 kişi) kabul edemeyeceğini belirtiyor (Graf: 6-3). Aynı şekilde stajyerlik dönemi sonunda İzmir dışına tayin olsanız gider misiniz sorusuna %8 (16 kişi) evet derken, %92 (196 kişi) hayır demektedir (Graf: 4). Doğuya tayin olursa gitmeyi ise ancak %6 (12 kişi) kabul

edebiliyor (Graf: 6-5). Emekliliği hak ettikleri zaman çalışmayı düşünüyor musunuz sorusuna ise %59 (125 kişi) emekli olacağını belirtmektedir (Graf: 6-6).

4. Sonuç ve Tartışma:

Anket çalışmasında elde edilen verilerin değerlendirilmesinin ortaya koyduğu sonuçlara bakılınca; üniversitelerin, öğretmen yetiştiren kurumları olan Eğitim Fakültelerinin dışında, herhangi bir fakülte mezununun çok kolaylıkla öğretmenliğe atanabildikleri görülmektedir. Hatta bunların bir kısmı iş bulamadığı için öğretmenliği tercih etmekte, bir kısmı da çeşitli sosyal hizmet kurumlarında (Bağ-Kur, Sosyal Sigorta gibi) çalıştıktan sonra Emekli Sandığı'ndan emekli olabilmek için öğretmenliği tercih etmektedir. Öğretmenlik meslek özellikleri, yeterli formasyon bilgisine sahip olmadıkları için önem taşımamaktadır. Düşünebiliyor musunuz, bir mühendis, bir iktisatçı veya bir avukat sınıf öğretmenliği 1. sınıfında okuma-yazma öğretmenliği yapmaktadır.

Diğer önemli bir nokta; 30-35 yaşına kadar öğretmenlik deneyimi ve formasyonu almamış bu kişiler, nasıl öğretmenlik yeteneği kazanacaktır. Eğer kısa süreli kurslarla öğretmenlik özellikleri kazandırılıyorsa Eğitim Fakültelerinde 4 yıl eğitime ne gerek kalmaktadır.

Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenler Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde seve seve öğretmenlik yapma isteklerine karşılık, çeşitli kurumlardan veya isteğe bağlı sigortalı olan kişilerin İzmir'de göreve başlamaları sosyal adalet yönünden dengesizlik ortaya çıkarmaktadır. Çünkü normal şartlarda İzmir ili öğretmen atamaya kapalı il olarak geçmektedir.

5. Öneriler:

1. Öğretmen atamaları, Eğitim Fakülteleri mezunları dışında olmamalıdır.
2. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ihtiyaçları uzun vadeli belirlenmeli ve bunu karşılayacak oranda Eğitim Fakültelerine öğrenci alınmalıdır.
3. Türkiye'deki öğretmen ihtiyacının yoğun olduğu bölümlerde, Eğitim Fakültelerine alınan öğrenci sayısı artırılmalıdır.
4. Zorunlu ihtiyacın kısa sürede giderilmesi döneminde Eğitim Fakültelerinde hızlı eğitim yapılabilir. Ör: Üniversitede öğretim yarıyollarının 70 iş günü olduğu bilindiğine göre, geçici olarak 1 yılda 3 veya 4 sömestrelilik eğitim planlanabilir.
5. Şu anda öğretmenliğe atanmış, Eğitim Fakültesi dışı stajyer öğretmenler en kısa zamanda hizmet içi eğitim seminerleri ile bölgelerindeki Eğitim

Fakültelerinde yaz dönemi veya hafta sonlarında belli bir eğitime tabi tutulabilir.

6. İhtiyacın ortaya çıktığı zorunluluk ile öğretmenliğe atananların, temel eğitimde çok büyük öneme sahip sınıf öğretmenliğine atanacağı yerde, branşlarına yakın ders öğretmenliğine atanması.

7. Öğretmenlerin kendilerini Alan Bilgisi yönünden yenilemeleri için ilgili alanlarda en çok 5 yılda bir en az 1 aylık hizmet içi eğitim seminerlerine katılmaları sağlanmalı.

6. Kaynakça:

1. Koçer, H.A.: '**Türkiye'de Öğretme Yetiştirme Problemi**', Ankara (1967).
2. Komisyon: '**Öğretmen Yetiştirmede Koordinasyon**', Ankara (1992).
3. Büyük Laurousse: '**Eğitim**' C: 6, Ss. 3550-52. Gelişim Yay. Ankara (1995).

Ek - 1

1. Adı Soyadı:
2. Mezun olduğu Fakülte - Bölüm:
3. Mezuniyet Yılı:
4. Cinsiyeti: Kız () Erkek ()
5. Medeni Hali: Evli () Bekar ()
6. Çocuk Sayısı: Yok () Bir () İki () Üç () Üçten çok ()
7. Yaşınız: 20-25 () 26-30 () 35-40 () 41 Üstü ()
8. Daha önce çalıştığınız iş yeri:
 - a)
 - b)
 - c)
9. Daha önce hizmetiniz: 0-2 Yıl 3-5 Yıl 6-10 Yıl 11 Yıl Üstü

Sigortalı:	()	()	()	()
Bağ-Kur	()	()	()	()
Emekli Sandığı	()	()	()	()
10. Niçin Öğretmen olmayı tercih ettiniz ?
 - a) Sevdiğim için: ()
 - b) Daha rahat çalışma ortamı bulduğum için: ()
 - c) Boş zamanı olduğu için: ()
 - d) İş bulamadığım için: ()
11. ÖSYM sınavında öğretmenliği tercih etmenizin sebebi:
 - a) Puanı yüksekti: ()
 - b) O zaman öğretmenliği düşünmüyordum: ()
12. Şu anda çalıştığınız okulun yeri:
 - a) Karşıyaka Belediye sınırlarında: ()
 - b) Büyükşehir Belediye sınırlarında: ()
 - c) Karşıyaka çevre köy/beldelerde: ()
 - d) Büyükşehir çevre köy/beldelerde: ()
 - e) Çevre ilçeler köy/beldelerde: ()
13. İzmir'e ilk atamanız:
 - a) Eş durumundan: ()
 - b) Kişisel sağlık durumu: ()
 - c) Anne-baba sağlık durumu: ()
 - d) Normal atama: ()
 - e) Özel durumlar: ()
14. Stajerlik sonu yöneticilik görevi verilse kabul eder misiniz?

Evet () Hayır ()
15. Stajerlik sonrası İzmir İli dışına atamanız yapılırsa gider misiniz?

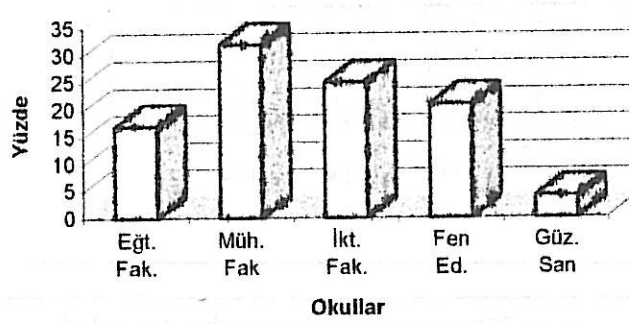
Evet () Hayır ()
16. Stajerlik sonu Doğu ve Güneydoğu illerine atamanız yapılırsa gider misiniz?

Evet () Hayır ()
17. Bu kurs döneminde aldığımız bilgiler size öğretmenlikte ne kadar gerekiyor?

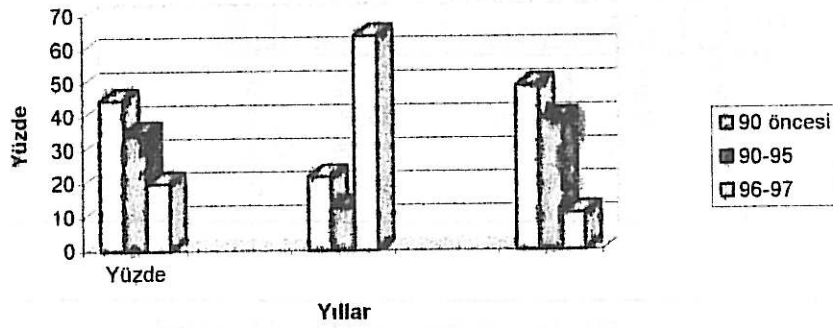
a) %25 b) %50 c) %75 d) %100
18. Emekliliği hak edince ayrılacak mısınız?

Evet () Hayır ()

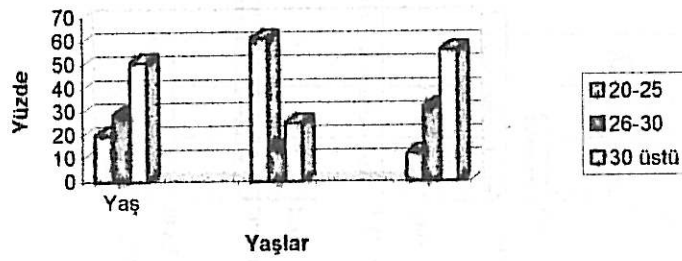
Grafik 1: Stajyer Öğretmenlerin Mezuniyet Okulları

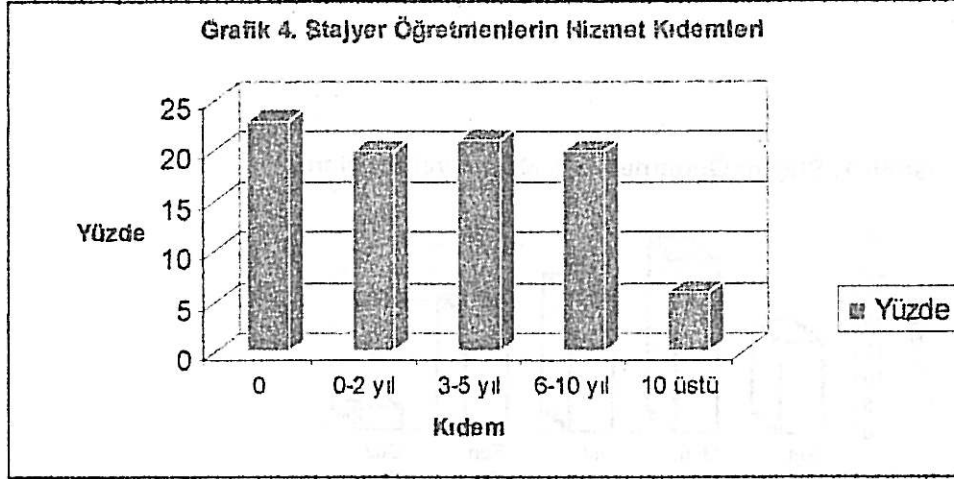
Grafik 2: Stajyer Öğretmenlerin Mezuniyet Yılları

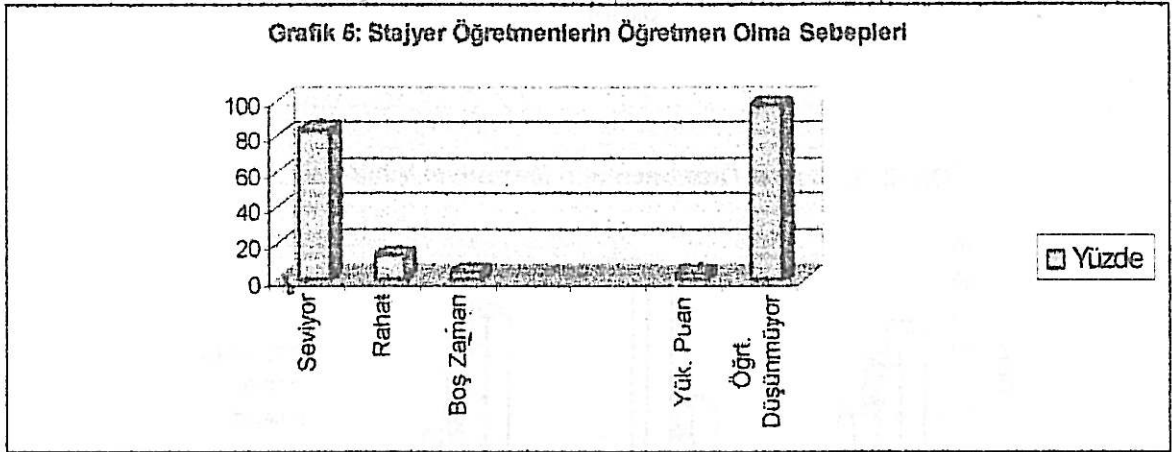
Grafik 3: Stajyer Öğretmenlerin Yaş Durumları

Grafik 4. Stajyer Öğretmenlerin Hizmet Kıdemleri

Grafik 5: Stajyer Öğretmenlerin Öğretmen Olma Sebepleri

Grafik 6: Stajyer Öğretmenlerin Çeşitli Görüşleri

